

Monumentnummer*: 531421

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 4 april 2014
Kadaster deel/nr: 63868/82

Complexnummer

531413

Complexnaam

NHW-Fort Kijkuit

*Woonplaats**

's-Graveland

*Gemeente**

Wijdemeren

*Provincie**

Noord-Holland

Locatiennaam

's-Graveland

Locatieomschrijving

Kleizuwe

*Kadastrale gemeente**

'S-GRAVELAND

*Sectie**

B

*Kad. object**

2234

Appartement

Grondperceel

'S-GRAVELAND

B

1961

NEDERHORST DEN BERG

C

2573

'S-GRAVELAND

B

2669

'S-GRAVELAND

B

1958

NEDERHORST DEN BERG

C

1806

'S-GRAVELAND

B

3197

NEDERHORST DEN BERG

C

1805

NEDERHORST DEN BERG

C

2574

'S-GRAVELAND

B

2233

*Rijksmonumentomschrijving***

Cluster 13. Toegangsbrug.

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE

Inleiding

TOEGANGSBRUG over de gracht, als ontsluiting van Fort Kijkuit. Het ophalen of verwijderen / vernietigen van bruggen is sinds de oudheid een probaat middel om indringers te weren. Niet alleen werd zo de doorgang of overtocht over een waterloop, een droge of een natte gracht of een terreindiepte belemmerd of vertraagd, maar ook moest een aanvaller zelf zorgen voor middelen om de barrière eventueel zelf te nemen. Houten bruggen waren relatief snel te vernietigen, desnoods door ze in brand te steken. Stenen en betonnen bruggen vergden een grotere en meer tijdrovende ingreep, al kon een springlading soms snel het gewenste effect sorteren. Met de komst van ijzeren bruggen - in de loop van de 19de eeuw op grote schaal toegepast in vele verschillende varianten - bleef de tweede mogelijkheid bestaan, maar verdween de eerste. Het opblazen van bruggen was kapitaalvernietiging en gebeurde alleen in uiterste noodzaak. (IJzeren) bruggen konden worden afgesloten door het uitnemen of anderszins ontoegankelijk maken van (kleine) delen ervan. De ijzeren toegangsbrug tot Fort Kijkuit, die aan de noordwestzijde van het fort is gelegen, is gerestaureerd. De huidige brug is de opvolger van een exemplaar uit 1844. Over de gedempte gracht rond de toren lag tot 1880 nog een tweede, kleinere brug.

Omschrijving

TOEGANGSBRUG tot het Fort Kijkuit, bestaande uit een vast en een uitneembaar gedeelte. De aan de noordwestzijde of keelzijde van het fort over de gracht gelegen oeververbinding meet ongeveer 13 x 3 m. De op ijzeren profielbalken liggende brug omvat een vast gedeelte aan de fortzijde en een beweegbaar of uitneembaar gedeelte aan de landzijde. De oorspronkelijk uit 1886 daterende brug ligt tussen de beide landhoofden op houten jukken. Het vaste gedeelte heeft een ijzeren leuning die rust op zeven stijlen met daartussen gekruiste verbindingen met rozet. Het beweegbare deel kent stijlen met daartussen kettingen. Het brugdek is uitgevoerd met houten liggers. Ter hoogte van de overgang tussen beide is een gepunt ijzeren hekwerk (barrière) van hoekprofielen aanwezig, dat aan weerszijden uitsteekt buiten het brugprofiel.

Waardering

* Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.

* Architectuurhistorische waarden in het bijzonder als uiting van de militair-strategische bouwkunde, die gebaseerd is op en ontstond als uitvloeisel van:

- a. het systeem van inundatie en accesverdediging (19de eeuw),
- b. de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (19de eeuw)

Het betreft hier een aan de militair-strategische bouwkunde gerelateerde uiting van de historische waterbouwkunde, namelijk een afsluitbare toegangsbrug voor militaire doeleinden.

* Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tevens vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex.

* Het onderdeel is representatief (karakteristiek) omdat het een goed voorbeeld is van toepassing van dit type brug.

* Het onderdeel is naar vorm tamelijk gaaf omdat essentiële onderdelen naar vorm en functie herkenbaar zijn.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Fort, vesting en -onderdelen

Functie